

Excellentieprogramma voor talentvolle leerlingen in de bovenbouw havo

Goois Lyceum Bussum

<p>Beschrijving van het arrangement</p>	<p>Het excellentieprogramma in havo bovenbouw voor leerlingen die meer aankunnen wordt deels vanuit de profielkeuze ingevuld. Er zijn ook excellentiemodules die voor alle havoleerlingen, ongeacht het profiel, toegankelijk zijn.</p> <p>Vanuit de profielkeuze zijn er de volgende mogelijkheden: Leerlingen met een N-profiel (Natuur&Techniek of Natuur&Gezondheid) die meer kunnen én willen, kunnen deelnemen aan het JCU project (Junior College Utrecht), in samenwerking met de Hogeschool Utrecht. Zij volgen drie modules op de Hogeschool Utrecht en volgen daarnaast schoolverdiepingsmodules over bètagereleerde onderwerpen. Deze schoolverdiepingsmodules kunnen ook door andere leerlingen met een N-profiel gevolgd worden. Leerlingen met een N-profiel die kiezen voor het examenvak O&O (Onderzoeken & Ontwerpen) hebben in de onderbouw al gekozen voor het technasium en krijgen een technasium diploma. Binnen het C&M profiel bestaat de mogelijkheid om het vak filosofie 4 en 5 in één jaar te doen. Leerlingen binnen het profiel E&M die zowel het vak M&O als economie hebben, krijgen verdiepende opdrachten binnen deze vakken.</p> <p>Ongeacht de profielkeuze zijn er de volgende mogelijkheden voor alle leerlingen: Er zijn meerdere excellentiemodules. Deze modules duren ongeveer tien weken en zijn toegankelijk voor alle bovenbouwleerlingen die meer willen, bijvoorbeeld de module drama, de verhalenmodule, een gender-onderzoek uitvoeren en de module tekenen. Taalverdieping is mogelijk voor iedere leerling die dit wil door te werken aan een Cambridge of Anglia examen.</p>
<p>Toegevoegde waarde van dit arrangement voor leerlingen</p>	<p>De toegevoegde waarde van de arrangementen voor talentvolle havoleerlingen bestaat erin dat leerlingen gemotiveerd, ondersteund en uitgedaagd worden hun kwaliteiten verder te ontwikkelen en hun interesses te verdiepen, mede in relatie tot het kiezen van een vervolgopleiding. Zij leren vaardigheden te integreren met vakinhouden. Leerlingen leren hun eigen verantwoordelijkheid te nemen, dit in nauw contact met de mentor.</p>
<p>Schoolgegevens</p>	<p>Goois Lyceum Bussum (havo, atheneum en gymnasium, totaal 1100 leerlingen)</p> <p>Ongeveer 10% van de havo leerlingen doet mee aan het excellentieprogramma. 10 Leerlingen kunnen deel nemen aan het JCU programma. Ongeveer 30% kiest voor een extra examenvak havo.</p> <p>Meer informatie: http://www.gooislyceum.nl/Ons_Onderwijs/HAVO</p> <p>Contactpersonen excelleren op havo: Mirjam Vroonhof (mvroonhof@gsf.nl) Maarten Frissel (mfrissel@gsf.nl)</p>

slo

Arrangement in beeld

Op dit veelzijdige excellentie programma zijn meerdere kwadranten van toepassing. Het kwadrant 'Verdiep je talent' past de leerlingen die zich vanuit hun profielkeuze in bepaalde vakken verdiepen. Leerlingen die mee mogen doen met het JCU programma 'profileren' hun talent: zij maken kennis met het HBO door drie modules te volgen en worden zo goed voorbereid op het vervolgonderwijs. Dan zijn er nog de excellentiemodules waar leerlingen via een divers aanbod kennismaken met verschillende interessegebieden: voor hen geldt 'Ontdek je talent'.

Beleid

Visie	De school wil dat de persoonlijke talenten en capaciteiten van alle leerlingen recht wordt gedaan. Men staat voor een cultuur waarin excelleren mag. Er wordt ingestoken op meerdere arrangementen, omdat de leerlingen op allerlei terreinen moeten kunnen excelleren.
Welke vraag heeft geleid tot dit arrangement?	De vraag was hoe óók op de havo, naar voorbeeld van het vwo, leerlingen die meer willen en kunnen, uitgedaagd kunnen worden, en hoe daarbij ingespeeld kan worden op specifieke kenmerken van havoleerlingen. In evaluaties door examenleerlingen kwam naar voren dat een betrekkelijk groot aantal zich op de havo had verveeld en meer had aangekund.
Determineren	Het havoteam wil het beste uit iedere leerling halen. Daarom heeft de school ingestoken op een sterk mentoraat, waardoor iedere leerling gezien en gehoord wordt. Zo kan een leerling die niet de beste cijfers laat zien, maar wel gemotiveerd is voor de extra programma's, gestimuleerd worden om een stap extra te zetten en mee te doen. Leerlingen die 'met gemak een zes halen', worden gestimuleerd mee te doen aan de excellentiemodules. Havoleerlingen die capaciteiten en interesse hebben op één enkel domein, kunnen juist in dat domein uitgedaagd worden te excelleren. Voorwaarde voor het meedoen met de excellentiemodules is dat de 'gewone vakken' wel voldoende blijven.

Inbedding	Om deze visie om te zetten in beleid is het belangrijk dat de directie het belang inziet, het uitdraagt en leraren faciliteert. Een projectleider zorgt ervoor dat het beleid ingebed raakt in de organisatie. Er vindt regelmatig evaluatie plaats. Uiteindelijk zijn de leraren verantwoordelijk voor de uitvoering. Het excellentieprogramma in de bovenbouw sluit deels aan bij de talentstromen Technasium en Kunst & Media in de onderbouw, deels biedt het nieuwe arrangementen.
Ontwikkelpunten	Een ontwikkelpunt is het gegeven dat de bovenbouw havo maar twee jaar is en het excellentieprogramma daarom relatief kort. De vraag is hoe leerlingen al in de onderbouw uitgedaagd kunnen worden uit te blinken. Een belangrijk aandachtspunt in dit kader is meer differentiatie binnen vakken 'aan de bovenkant', zowel in de onderbouw als in de bovenbouw havo.
Praktijk	
Leraren	Bij het vormgeven van de excellentiemodules hebben leraren de mogelijkheid hun eigen vak te verrijken en te verdiepen. Zij kunnen werken vanuit eigen interesse en dit verhoogt de motivatie en de betrokkenheid. Voorwaarde is dat er een facilitering voor leraren is in tijd en dat zij ondersteund worden bijv. in organisatie, lokalen en rooster. De meeste excellentiemodules worden aan het begin of einde van de dag ingeroosterd. Van mentoren vraagt het dat zij de leerlingen zien en volgen in hun leerproces, potentie en interesses, dat zij niet alleen kijken naar cijfers, en leerlingen kunnen motiveren tot het doen van extra stappen.
Onderwijsprogramma	De leraren maken de excellentiemodules zelf. Voor de verdiepingsmodules in de bètavakken worden de leraren ondersteund door leraren van de Hogeschool Utrecht. De leerinhouden van de excellentiemodules staan los van de vakinhouden en van de eindtermen havo. Leerlingen kiezen vanuit interesse voor de aangeboden modules. Door deelname aan Cambridge of Anglia kunnen de leerlingen voor het vak Engels uitstijgen boven de eindtermen havo. De profielgebonden verdiepingsmodules bij E&M en het N-profiel omvatten leerdoelen en daaraan gekoppelde leerinhouden die verder reiken dan de eindtermen havo. Met name deelname aan het JCU project laat leerlingen kennis maken met leerinhouden en leerdoelen op HBO niveau. Voor het hele excellentieprogramma geldt dat het opdoen van vaardigheden een belangrijk leerdoel is. In de didactiek komt steeds meer de nadruk op competentiegericht onderwijs. Leerlingen worden begeleid in het ontwikkelen van vaardigheden die zij nodig hebben om te kunnen slagen in hun toekomstige studie en werk, zoals samenwerken, presenteren en plannen.
Leerlingen	Voor deelname in de bovenbouw zijn cijfers niet het criterium. Leerlingen worden gestimuleerd een stap extra te doen, daar waar zij ruimte en interesse hebben, en kiezen zelf. Zo is deelname voor veel leerlingen haalbaar. Leerlingen worden ook door elkaar gestimuleerd: excelleren mag. Deelname voor het JCU project kent een specifieke procedure: leraren nomineren leerlingen (met name de leerlingen die potentie hebben) waarna de leerlingen worden uitgenodigd voor een motivatie-/selectiegesprek. Leerlingen die één of meerdere onderdelen van het excellentieprogramma kiezen, en bijvoorbeeld ook nog extra vakken doen, kunnen vaak niet alle lessen volgen. Het is hun eigen verantwoordelijkheid lessen in te halen, vaktetsen te doen en praktische opdrachten in te leveren op het vastgestelde moment. Zij leren dus goed te plannen en worden daarin begeleid door de mentor. De leerlingen waarderen de kleine momenten waarop ze in de spotlights staan, en de uitdagingen die op verschillende domeinen worden geboden.

	<p><i>Quotes van leerlingen:</i></p> <p>'Het is fijn dat je niet meteen een nerd bent als je iets extra's doet'. 'Door het excellentieprogramma krijg je de mogelijkheid om iets te doen wat je echt leuk vindt. 'Soms is het wel lastig dat je zelf moet zorgen voor het inhalen van de stof van andere vakken, maar daardoor heb ik wel geleerd goed te plannen.'</p>
<p>Belonen en certificeren</p>	<p>Belonen wordt als belangrijk beschouwd door leraren en gewaardeerd door leerlingen. Leerlingen krijgen een podium om hun prestaties te laten zien. In de verschillende modules wordt toegewerkt naar een concreet eindproduct dat gepresenteerd wordt. Voorbeelden van beloningen zijn het in het zonnetje zetten van havo 4 leerlingen bij de rapportuitreiking, het uitreiken van vakprijzen bij het diploma en het geven van certificaten voor gevolgde excellentiemodules.</p>
<p>Samenwerken en doorstromen vervolgonderwijs (HBO en WO)</p>	
<p>Samenwerken met het HBO vindt vooral plaats via het JCU project. Deelname aan dit project betekent dat leerlingen een goed beeld krijgen van de inhoud van meerdere studierichtingen en wat het vraagt aan vaardigheden en kennis. Of zij vervolgens een meer gegronde studiekeuze maken en meer succesvol zijn op het HBO, zal onderzocht moeten worden. Deelname aan het JCU project geeft geen voorrang bij toelating, maar wordt wel meegenomen in de studiekeuzecheck.</p>	
<p>Tips voor startende scholen</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Streef naar betrokkenheid van leraren en maak hen verantwoordelijk voor de inhoud en het uitvoeren van de excellentiemodules. • Stel een projectleider aan die contact heeft met de leraren die de excellentiemodules ontwerpen en met het HBO. Hij zorgt voor inbedding van het excellentieprogramma in de schoolorganisatie. • Begin met kleine projecten die leraren boeiend vinden, want werken vanuit interesse verhoogt de motivatie en de betrokkenheid. • Zorg voor 'zichtbare' beloningen voor leerlingen zoals certificaten en vakprijzen. 	

